

คลื่น

และ

องค์ประกอบ

ของคลื่น

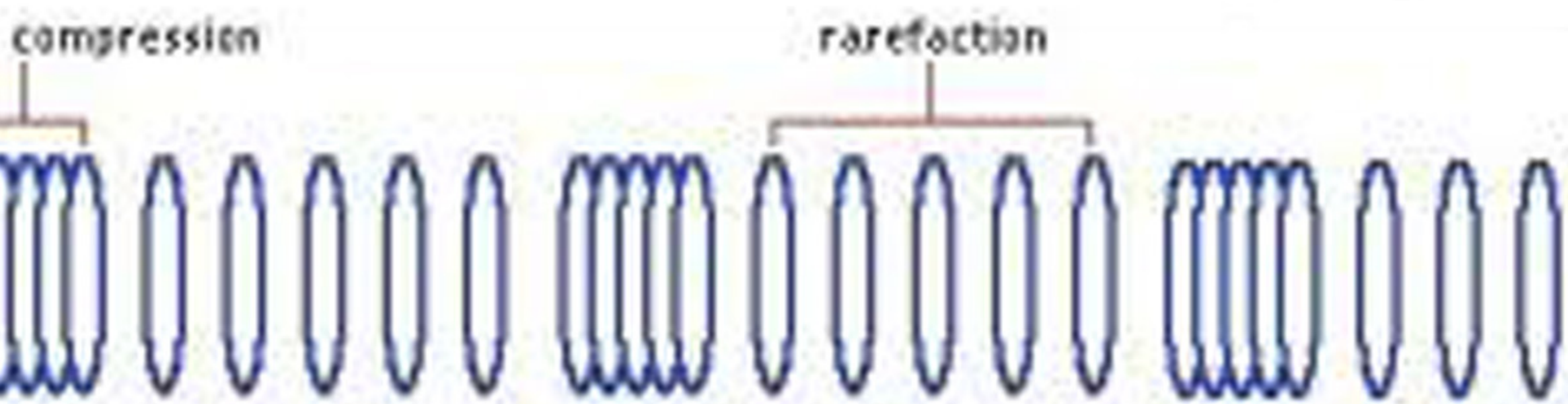
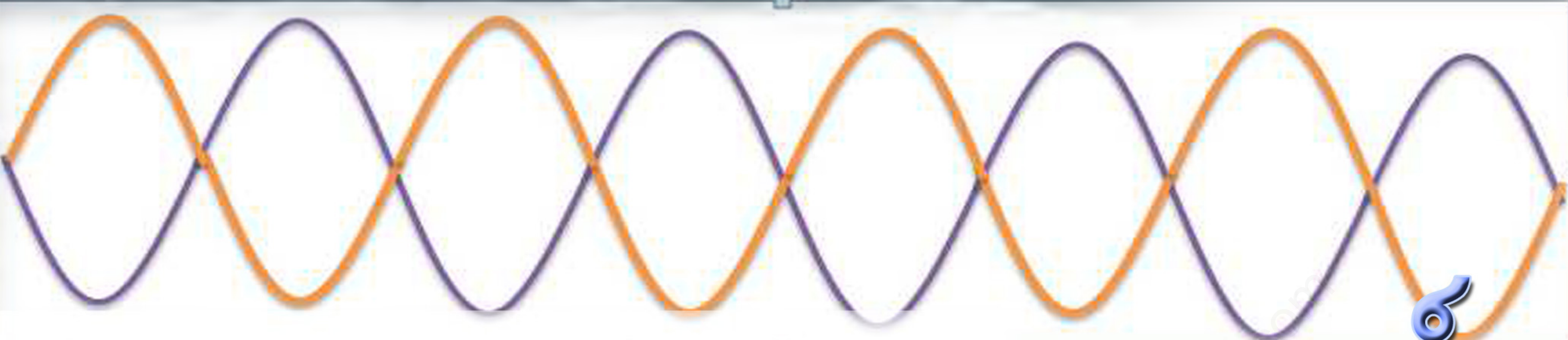

Figure 1: Longitudinal wave

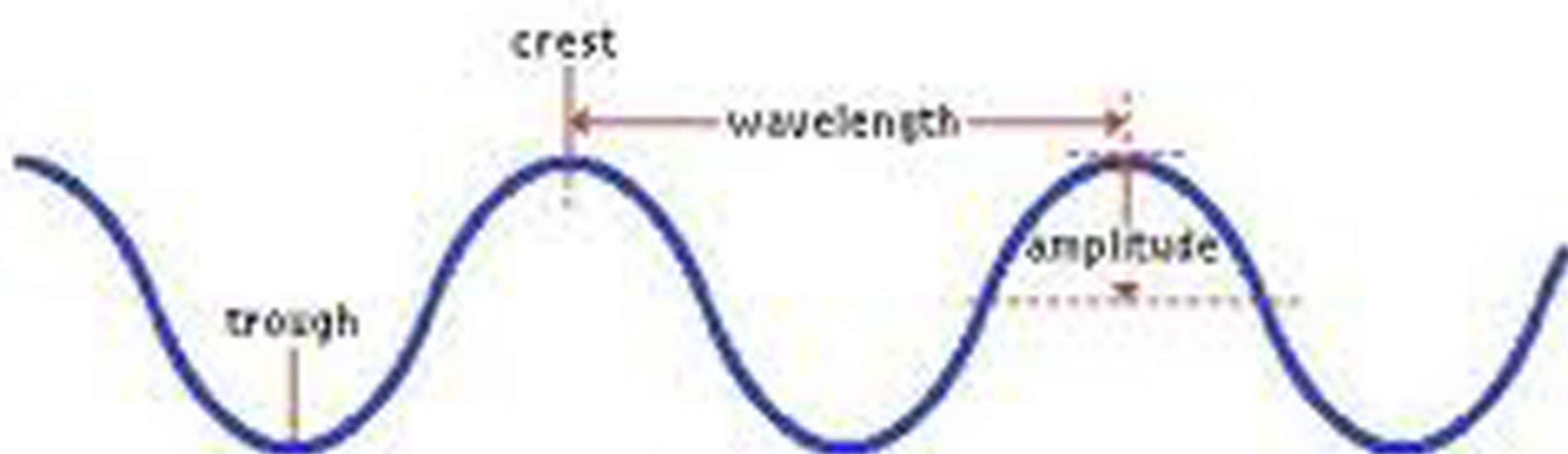
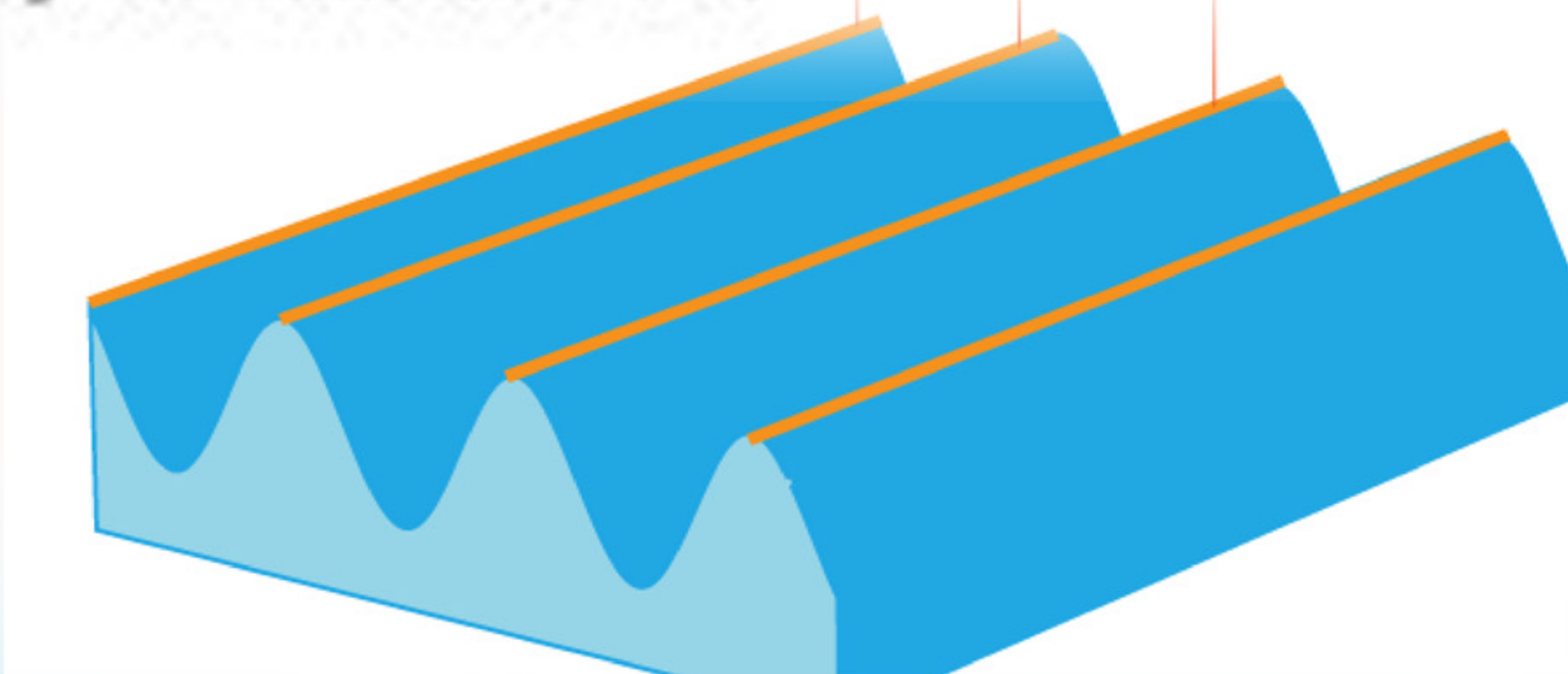

Figure 2: Transverse Wave

นางสาวรัชนี ชูเมือง

โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง คลื่น สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและฝึกทักษะการทดลอง
โดยจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาคุณภาพของ
ผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการทดลอง โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อใช้เป็นพื้นฐานใน
การเรียนวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (ฟิสิกส์) มีทั้งหมด 7 ชุด ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สมบัติของคลื่น
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเกิดเสียงและสมบัติของเสียง
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปรากฏการณ์คลื่นเสียง
5. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ธรรมชาติของเสียง
6. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความเข้มเสียงและการได้ยิน
7. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบ
ของคลื่น ซึ่งครูผู้สอนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
(5E) เรื่อง คลื่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ของนักเรียนทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการ อันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

คำชี้แจงประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนและนักเรียนที่เรียน
วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (ฟิสิกส์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง คลื่น

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการ
สืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์

ตัวชี้วัด ว 1.1 ม.4-6/1-4

1. ว 1.1 ม.4-6/1 ทดลองและอธิบายสมบัติของคลื่นกลและอธิบายความสัมพันธ์
ระหว่าง อัตราเร็ว ความถี่และความยาวคลื่น
2. ว 1.1 ม.4-6/2 อธิบายการเกิดคลื่นเสียงบีตส์ของเสียง ความเข้มเสียง ระดับ
ความเข้มเสียง การได้ยินเสียง คุณภาพเสียง และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
3. ว 1.1 ม.4-6/3 อภิปรายผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงที่มีต่อ
สุขภาพของมนุษย์ และการเสนอวิธีป้องกัน
4. ว 1.1 ม.4-6/4 อธิบายคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สเปกตรัมคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และ
นำเสนอผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ และการป้องกันอันตรายจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้
การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบาย
และตรวจสอบได้ ภายใต้อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ตัวชี้วัด ว 8.1 ม.4-6/1-12

1. ตั้งคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ หรือความ
สนใจ หรือจากประเด็นที่เกิดขึ้น
ในขณะนั้น ที่สามารถทำการสำรวจตรวจสอบหรือศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุมและเชื่อถือได้

2. สร้างสมมติฐานที่มีทฤษฎีรองรับ หรือคาดการณ์สิ่งที่จะพบ หรือสร้างแบบจำลอง หรือสร้างรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การสำรวจตรวจสอบ
3. ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่ต้องพิจารณาปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อปัจจัยอื่น ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ และจำนวนครั้งของการสำรวจตรวจสอบ เพื่อให้ได้ผลที่มีความเชื่อมั่นอย่างเพียงพอ
4. เลือกวัสดุ เทคนิควิธี อุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต การวัด การสำรวจตรวจสอบ อย่างถูกต้องทั้งทางกว้างและลึกในเชิงปริมาณและคุณภาพ
5. รวบรวมข้อมูลและบันทึกผลการสำรวจตรวจสอบอย่างเป็นระบบถูกต้อง ครบคลุมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมหรือความผิดพลาดของข้อมูล
6. จัดกระทำข้อมูล โดยคำนึงถึงการรายงานผลเชิงตัวเลขที่มีระดับความถูกต้องและนำเสนอข้อมูลด้วยเทคนิควิธีที่เหมาะสม
7. วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายข้อมูล และประเมินความสอดคล้องของข้อสรุป หรือสาระสำคัญ เพื่อตรวจสอบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
8. พิจารณาความน่าเชื่อถือของวิธีการและผลการสำรวจตรวจสอบ โดยใช้หลักความคลาดเคลื่อนของการวัดและการสังเกต เสนอแนะการปรับปรุงวิธีการสำรวจตรวจสอบ
9. นำผลของการสำรวจตรวจสอบที่ได้ ทั้งวิธีการและองค์ความรู้ที่ได้ไปสร้างคำถามใหม่ นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่และในชีวิตจริง
10. ตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบการอธิบาย การลงความเห็น และการสรุปผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่นำเสนอต่อสาธารณชนด้วยความถูกต้อง
11. บันทึกและอธิบายผลการสำรวจตรวจสอบอย่างมีเหตุผล ใช้พยานหลักฐานอ้างอิงหรือค้นคว้าเพื่อเติม เพื่อหาหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และยอมรับว่าความรู้เดิมอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีข้อมูลและประจักษ์พยานใหม่เพิ่มเติมหรือโต้แย้งจากเดิม ซึ่งท้าทายให้มีการตรวจสอบอย่างระมัดระวัง อันจะนำมาสู่การยอมรับเป็นความรู้ใหม่
12. จัดแสดงผลงาน เขียนรายงาน และ/หรืออธิบายเกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการ และผลของโครงการหรือชิ้นงานให้ผู้อื่นเข้าใจ

1. อธิบายการเกิดคลื่นและจำแนกชนิดของคลื่นได้ (K)
2. ทดลองลักษณะของคลื่นได้ (P)
3. อธิบายองค์ประกอบของคลื่นและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็ว ความถี่ และความยาวคลื่นได้ (K)

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับ
ครูผู้สอนและนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้

- จุดประสงค์การเรียนรู้ตัวชี้วัด
- บทบาทของครูผู้สอนและนักเรียน
- สิ่งที่ครูและนักเรียนต้องเตรียม
- ข้อควรปฏิบัติสำหรับครูและนักเรียน
- การจัดชั้นเรียน
- การประเมินผลการเรียนรู้

- ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)
- ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)
- ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)
- ขั้นขยายความรู้ (Elaboration)
- ขั้นประเมิน (Evaluation)

สื่อประกอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้

บัตรคำสั่ง
บัตรความรู้
บัตรกิจกรรม
ใบงาน
แบบฝึกทักษะ
บัตรกิจกรรม
เฉลยใบงาน
เฉลยแบบฝึกทักษะ
แบบทดสอบหลังเรียน
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
บรรณานุกรม

ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 5-6 คน
(คละแก่ง ปานกลาง อ่อน)

เลือกหัวหน้า รองหัวหน้า และเลขานุการกลุ่ม

รับบัตรคำสั่ง

ปฏิบัติตามกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง

ทำแบบทดสอบหลังเรียน

สรุปและประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง คลื่น จำนวน	18 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น	จำนวน 2 ชั่วโมง

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตัวชี้วัด

1. ว 1.1 ม.4-6/1 ทดลองและอธิบายสมบัติของคลื่นกลและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราเร็ว ความถี่และความยาวคลื่น

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา ระบุว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ตัวชี้วัด

ว 8.1 ม.4-6/1-12

1. ว 8.1 ม.4-6/1 ตั้งคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ หรือความสนใจ หรือจากประเด็นที่เกิดขึ้น

ในขณะนั้น ที่สามารถทำการสำรวจตรวจสอบหรือศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุมและเชื่อถือได้

2. ว 8.1 ม.4-6/3 ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่ต้องพิจารณาปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อปัจจัยอื่น ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ และจำนวนครั้งของการสำรวจตรวจสอบ เพื่อให้ได้ผลที่มีความเชื่อมั่นอย่างเพียงพอ

3. ว 8.1 ม.4-6/4 เลือกว่าวัสดุ เทคนิควิธี อุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต การวัด การสำรวจ ตรวจสอบอย่างถูกต้องทั้งทางกว้างและลึกในเชิงปริมาณและคุณภาพ

4. ว 8.1 ม.4-6/5 รวบรวมข้อมูลและบันทึกผลการสำรวจตรวจสอบอย่างเป็นระบบถูกต้อง ครอบคลุมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมหรือความผิดพลาดของข้อมูล

5. ว 8.1 ม.4-6/6 จัดกระทำข้อมูล โดยคำนึงถึงการรายงานผลเชิงตัวเลขที่มีระดับความถูกต้องและนำเสนอข้อมูลด้วยเทคนิควิธีที่เหมาะสม

6. ว 8.1 ม.4-6/7 วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายข้อมูล และประเมินความสอดคล้องของข้อสรุป หรือสาระสำคัญ เพื่อตรวจสอบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. ว 8.1 ม.4-6/12 จัดแสดงผลงาน เขียนรายงาน และ/หรืออธิบายเกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการ และผลของโครงงานหรือชิ้นงานให้ผู้อื่นเข้าใจ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

3.1 อธิบายการเกิดคลื่นและจำแนกชนิดของคลื่นได้ (K)

3.2 ทดลองลักษณะของคลื่นได้ (P)

3.3 อธิบายองค์ประกอบของคลื่นและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็ว ความถี่ และความยาวคลื่นได้ (K)

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ความรู้ (K)

คลื่นเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่รูปแบบหนึ่ง คลื่นกลเป็นคลื่นที่เคลื่อนที่โดยอาศัยตัวกลาง ส่วนคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าเป็นคลื่นที่เคลื่อนที่โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยตัวกลาง คลื่นกลแบ่งออกเป็นคลื่นตามขวางและคลื่นตามยาว คลื่นตามขวางเป็นคลื่นที่เกิดขึ้นเมื่ออนุภาคของตัวกลางสั่นในแนวตั้งฉากกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่น ส่วนคลื่นตามยาวเป็นคลื่นที่เกิดขึ้นเมื่ออนุภาคของตัวกลางสั่นในแนวเดียวกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่น เมื่อพิจารณาการเคลื่อนที่ของอนุภาคที่ทำให้เกิดคลื่นกล จะพบว่าองค์ประกอบหลักของคลื่น ได้แก่

1. ความถี่ คือ จำนวนรอบของการเคลื่อนที่ในหนึ่งหน่วยวินาที มีหน่วยเป็นเฮิรตซ์
2. คาบ คือ เวลาที่ใช้ในการเคลื่อนที่หนึ่งรอบ มีหน่วยเป็นวินาที
3. ความยาวคลื่น คือ ระยะบนแนวสมดุลที่มีคลื่นหนึ่งลูก มีหน่วยเป็นเมตร
4. อัตราเร็วคลื่น คือ ระยะที่คลื่นสามารถเคลื่อนที่ได้ในเวลาหนึ่งวินาที มีหน่วยเป็น

เมตรต่อวินาที สามารถคำนวณได้จาก ความถี่คูณกับความยาวคลื่น

4.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

4.2.1 ด้านพฤติกรรมการปฏิบัติการทดลองของนักเรียน

4.2.2 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4.2.3 ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.2.3.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2.3.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

4.3.1 ความซื่อสัตย์สุจริต

4.3.2 ใฝ่เรียนรู้

4.3.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5. ความเข้าใจที่คงทน

นักเรียนสามารถอธิบายและสรุปได้ว่า คลื่น คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดจากการถ่ายทอดพลังงานออกจากแหล่งกำเนิด แผ่กระจายพลังงานออกไป และเชื่อมโยงความรู้ได้

6. ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

6.1 แบบบันทึกผลการทดลอง เรื่อง ลักษณะของคลื่น

6.2 ใบงานที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

6.3 แบบฝึกทักษะการคำนวณที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

7. กิจกรรมการเรียนรู้

7.1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)

7.1.1 นักเรียนดูวิดีโอ เรื่อง “ คลื่นสึนามิ ” จากเว็บไซต์

<http://www.youtube.com/watch?v=VSPEKHsfqFI> โดยใช้เวลา 5 นาที

ร่วมกันอภิปรายตอบคำถาม ต่อไปนี้

- จากเหตุการณ์ที่เห็นคืออะไร เกิดอะไรขึ้น
- นักเรียนรู้จักคลื่นอะไรบ้าง
- นักเรียนคิดว่าคลื่นต้องมองเห็นได้หรือไม่ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

7.1.2 ตัวแทนนักเรียน 2 คนสาธิตลดทอนสปริงขนาดใหญ่เพื่อแสดงให้เห็นการเกิดคลื่น

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแล้วตอบคำถาม ต่อไปนี้

- เมื่อสั่นสปริงแล้วเกิดอะไรขึ้น
(แนวคำตอบ คลื่น)
- เมื่อสับสปริง ลักษณะสปริงเคลื่อนไปทิศทางเดียวกับคลื่นหรือไม่
(แนวคำตอบ ไม่ แต่มีการสั่นไปมาอยู่กับที่)

7.1.3 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการทำกิจกรรม กำหนดเวลา และข้อตกลงอื่นๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกันก่อนเข้ากลุ่มทำกิจกรรม

7.2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)

7.2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5 – 6 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่เก่ง ปานกลาง อ่อนคละกัน (ครูจัดกลุ่มนักเรียนไว้ล่วงหน้า) เลือกประธาน

รองประธาน เลขานุการ และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบภายในกลุ่ม ครูให้นักเรียนร่วมกันทำงานด้วยความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

7.2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับบัตรคำสั่งที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น ปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งในบัตรคำสั่งด้วยความซื่อสัตย์ รับผิดชอบและทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสามัคคี

7.2.3 นักเรียนทำการทดลอง พร้อมบันทึกผลการทดลองลงในแบบบันทึกกิจกรรม

7.2.4 ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลที่ได้จากการทดลองหน้าชั้นเรียน โดยแต่ละกลุ่มใช้เวลาไม่เกิน 2 นาที

7.3 ชั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)

7.3.1 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับ การเกิดคลื่น และลักษณะของคลื่น

(แนวสรุป คลื่นเกิดจากการสั่นของอนุภาค แล้วมีการส่งต่อของพลังงาน ซึ่งตามลักษณะการสั่นของตัวกลาง ได้เป็น 2 ประเภท คือ คลื่นตามขวางและคลื่นตามยาว คลื่นตามขวางเป็นคลื่นที่เกิดขึ้นเมื่ออนุภาคของตัวกลางสั่นในแนวตั้งฉากกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่น ส่วนคลื่นตามยาวเป็นคลื่นที่เกิดขึ้นเมื่ออนุภาคของตัวกลางสั่นในแนวเดียวกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่น)

7.4 ขยายความรู้ (Elaboration)

7.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับบัตรความรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

7.4.2 นักเรียนศึกษาบัตรความรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น โดยครูคอยอธิบายและชี้แนะในหัวข้อที่นักเรียนไม่เข้าใจ

7.4.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับใบงานที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น เพื่อนำไปแจกให้สมาชิกในกลุ่มทำเป็นรายบุคคลและตอบคำถามลงในใบงาน โดยใช้เวลาในการทำ 15 นาที

7.4.4 ประธานกลุ่มรวบรวมเก็บใบงานของสมาชิกกลุ่มแล้วนำไปแลกกับกลุ่มอื่นช่วยกันตรวจตามบัตรเฉลยใบงานที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

7.4.5 ตัวแทนกลุ่มรับแบบฝึกทักษะคำนวณที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น เพื่อนำไปแจกให้สมาชิกในกลุ่มทำเป็นรายบุคคลและตอบคำถามลงในแบบฝึกทักษะการคำนวณ โดยใช้เวลาในการทำ 10 นาที

7.5 ชั้นประเมิน (Evaluation)

7.5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

7.5.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที

7.5.3 ตรวจคำตอบของแบบทดสอบหลังเรียนและสรุปผลคะแนนที่ได้ลงใน
กระดานคำตอบเพื่อทราบผลการเรียน

8. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

- 8.1 บัตรคำสิ่งที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
- 8.2 บัตรความรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
- 8.3 บัตรกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ลักษณะของคลื่น
- 8.4 ใบงานที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
- 8.5 แบบฝึกทักษะคำนวณที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
- 8.6 สื่อวีดิทัศน์
- 8.7 ห้องสมุดโรงเรียน
- 8.8 อินเทอร์เน็ต
- 8.9 ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

9. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การตัดสิน ผลการประเมิน	ผู้ประเมิน
1.ด้านความรู้ (K) ตรวจคำตอบจาก แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง คลื่นและ องค์ประกอบของคลื่น	แบบทดสอบ หลังเรียน เรื่อง คลื่นและ องค์ประกอบของคลื่น	คะแนนจากการทำ แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง คลื่นและ องค์ประกอบของคลื่น ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60	ครูผู้สอน
2. ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P) 2.1 สังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติการทดลอง	2.1 แบบสังเกต พฤติกรรมปฏิบัติการ ทดลอง	2.1 คะแนนจากการ สังเกตพฤติกรรม ปฏิบัติการทดลอง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60	2.1 หัวหน้า หรือรองหัวหน้า กลุ่ม
2.2 ประเมินพฤติกรรม ทักษะกระบวนการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์	2.2 แบบประเมิน พฤติกรรมทักษะ กระบวนการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์	2.2 คะแนนจากการ ประเมินพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60	2.2 นักเรียน ประเมินตนเอง
2.3 ประเมินสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน	2.3 แบบประเมิน สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน	2.3 คะแนนจากการ ประเมินสมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60	2.3 ครูผู้สอน

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การตัดสิน ผลการประเมิน	ผู้ประเมิน
3. ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (A) ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 3 ด้าน 3.1 ความซื่อสัตย์สุจริต 3.2 ใฝ่เรียนรู้ 3.3 มุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	คะแนนจากการประเมิน อันพึงประสงค์ 3 ด้าน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60	ครูผู้สอน

สื่อการเรียนรู้
เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

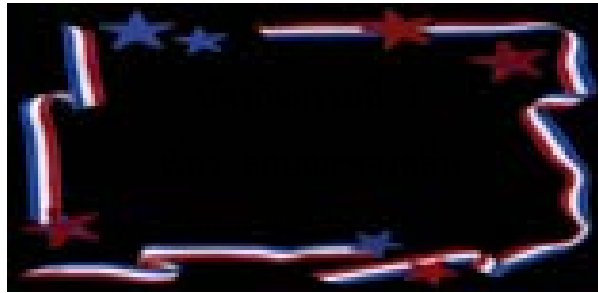
บัตรคำสั่งที่ 1

เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติตามหัวข้อต่อไปนี้ด้วยความซื่อสัตย์ รับผิดชอบและ
ทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความสามัคคี

1. เลือกประธานและรองประธานกลุ่มเพื่อเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกข้อมูลจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
2. ศึกษาบัตรกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ลักษณะของคลื่น
3. ทำการทดลองตามกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ลักษณะของคลื่น
4. บันทึกผลการทดลองลงใน แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1
5. นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการทดลองและสรุปผลการทดลอง จากบัตรเฉลยกิจกรรมที่ 1
6. ศึกษาบัตรความรู้ที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
7. ทำใบงานที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น
8. นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยใบงานที่ 1
9. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะการคำนวณที่ 1 เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น หากนักเรียนไม่เข้าใจให้นักเรียนสอบถามครูผู้สอน
10. นักเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยแบบฝึกทักษะ
11. นักเรียนร่วมกันอภิปราย และสรุปความรู้ที่ได้
12. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที
13. ตรวจคำตอบของแบบทดสอบหลังเรียนและสรุปผลคะแนนที่ได้ลงในกระดานคำตอบ เพื่อทราบผลการเรียน

จุดประสงค์ของกิจกรรม

1. นักเรียนระบุและอธิบายชนิดของคลื่นได้

สื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์

1. ลวดสปริงขนาดใหญ่ (ชุดสาธิตคลื่น) 1 อัน
2. เชือกสียาว 10 ซม. จำนวน 5 เส้น

วิธีดำเนินการทดลอง

1. นำเชือกสีผูกติดกับขดลวดสปริงเป็นช่วงๆ ช่วงละประมาณ 30 เซนติเมตร
2. ให้นักเรียน 2 คนจับปลายของลวดสปริงคนละข้างวางขดลวดสปริงทอดยาวกับพื้นราบและยืดขดลวดสปริงให้ยาวประมาณ 3-4 เมตร
3. ที่ปลายข้างหนึ่งให้จับขดลวดสปริงแน่นอยู่กับที่ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งให้สะบัดไปมาในแนวราบ (ซ้าย-ขวาสลับกัน) โดยครั้งแรกสะบัดไปมาช้า ๆ อย่างต่อเนื่อง ครั้งที่สองสะบัดเร็ว ๆ อย่างต่อเนื่อง สังเกตการเคลื่อนที่ของเชือกสีและขดลวดสปริงแล้วบันทึกผล
4. ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1 ถึง 3 แต่แทนที่จะสะบัดขดลวดสปริงไปมาให้ขดลวดสปริงเข้า-ออกเป็นจังหวะช้าๆในครั้งแรก และในครั้งที่สองอัดสปริงเร็ว ๆ อย่างต่อเนื่อง สังเกตการเคลื่อนที่ของเชือกสีและขดลวดสปริงแล้วบันทึกผล

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1
เรื่อง ลักษณะของคลื่น

ชื่อกลุ่ม

ทำกิจกรรมเมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.

สมาชิกกลุ่ม

1. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....
2. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....
3. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....
4. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....
5. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....
6. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....
7. ชื่อ - นามสกุล เลขที่.....

คำถามก่อนการทดลอง

1. กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

.....
.....

2. การผูกเชือกสวี่ไว้ที่ขดลวดสปริงเพื่ออะไร

.....
.....

บันทึกผลการสังเกต

กรณีการสะบัดขดลวดสปริงไปมาในแนวราบ

กิจกรรม	สิ่งที่สังเกตเห็น	
	ลักษณะของขดลวดสปริง	การเคลื่อนที่ของเชือกสี
1. สะบัดไปมาในแนวราบ ช้า ๆ อย่างต่อเนื่อง		ซ้าย-ขวาสลับกัน
2. สะบัดไปมาในแนวราบ เร็ว ๆ และต่อเนื่อง		ซ้าย-ขวาสลับกัน

กรณีการอัดขดลวดสปริงเข้า-ออกเป็นจังหวะ

กิจกรรม	สิ่งที่สังเกตเห็น	
	ลักษณะของขดลวดสปริง	การเคลื่อนที่ของเชือกสี
1. อัดสปริงช้า ๆ และต่อเนื่อง		
2. อัดสปริงเร็ว ๆ และต่อเนื่อง		

คำถามหลังการทดลอง

1. ถ้านักเรียนไม่สะบัดขดลวดสปริงไปมาในแนวราบ (ซ้าย-ขวาสลับกัน) นักเรียนสามารถ
ปฏิบัติวิธีอื่นได้หรือไม่เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าลักษณะของขดลวดสปริงที่ถูกอัดเพียง 1 ครั้งกับที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่อง
เหมือนกันหรือต่างกันลักษณะใด

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าลักษณะของขดลวดสปริงที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่องโดยอัดช้า ๆ และอัดเร็ว ๆ
แตกต่างกันในลักษณะใด

.....

.....

4. สิ่งที่เคยเคลื่อนที่ผ่านขดลวดสปริงขณะสับไป-มาและอัดขดลวดสปริงคืออะไรและขดลวด
สปริงทำหน้าที่อะไร

.....

.....

5. ถ้าสับปลายด้านหนึ่งของขดลวดสปริงให้อธิบายว่าพลังงานจากการสับจะถ่ายโอน
ไปยังอีกด้านหนึ่งของขดลวดสปริงได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

สรุปผลการทดลอง

.....

.....

.....

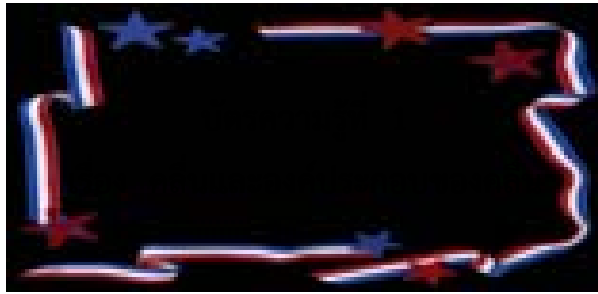
.....

.....

.....

.....

.....

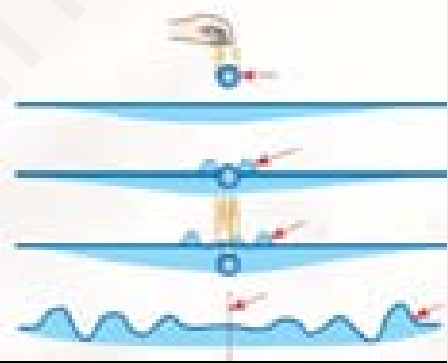

คลื่น (Wave)

เป็นปรากฏการณ์จากการรบกวนแหล่งกำเนิด
แล้วมีการแผ่กระจายพลังงานอันเป็นผลจาก
การรบกวนนี้สิ่งที่คลื่นพาไปด้วย คือ พลังงาน

คลื่นน้ำลักษณะเป็นวงๆ

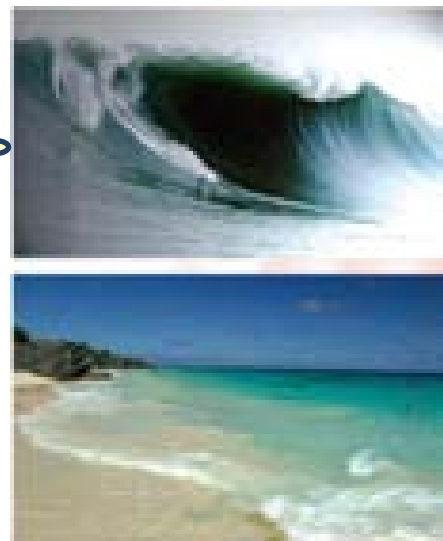
ภาพ 1-1 แสดงปรากฏการณ์การเกิดคลื่นน้ำ

ที่มา : ญัฐภัสสร เหล่าเนตร. 2553. หน้า 94

คลื่นทะเลน้ำลึกมีลักษณะ
แตกต่างจากคลื่นทะเลน้ำตื้น
อย่างไร

ความสูงของแนวคลื่นจากพื้นมีระยะทางไม่เท่ากัน
ระยะห่างของวงคลื่นและแหล่งกำเนิดตำแหน่ง
ต่างกัน (ส่วนที่พ้นจากผิวน้ำน้ำลึกสูงกว่าน้ำตื้น
ระยะการกระจัดน้ำลึกมากกว่าน้ำตื้น กล่าวคือ
น้ำลึกแอมพลิจูดสูง น้ำตื้นแอมพลิจูดต่ำ)

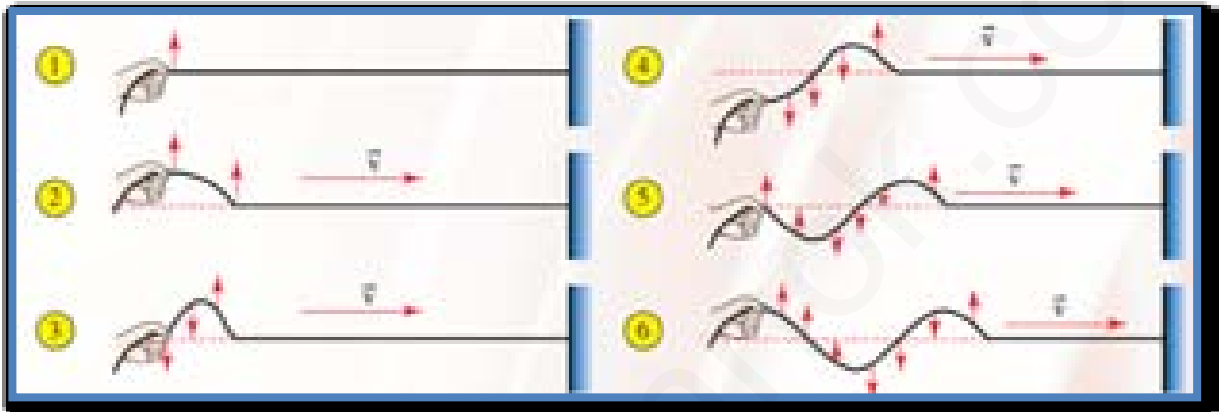
ภาพ 1-2 ปรากฏการณ์การเกิดคลื่นทะเล
ที่มา : ญัฐภัสสร เหล่าเนตร. 2553. หน้า 94

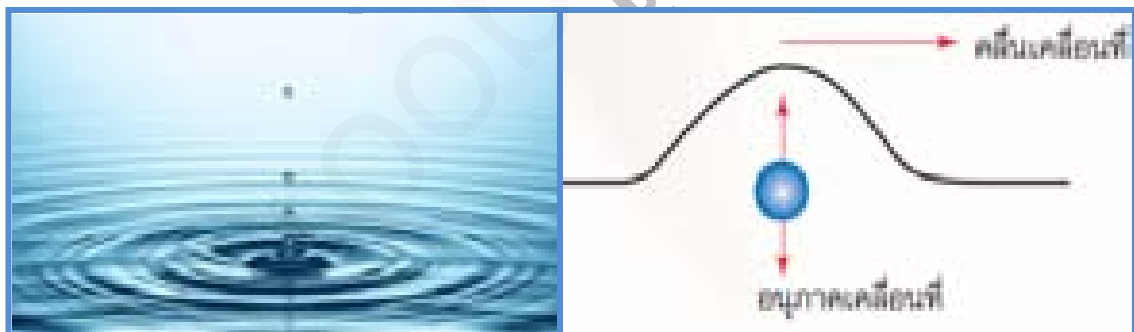

1. การจำแนกคลื่นตามการใช้ตัวกลางในการเคลื่อนที่

1.1 คลื่นกล (mechanical wave) เป็นคลื่นที่อาศัยตัวกลาง เช่น คลื่นน้ำ คลื่นเชือก คลื่นเสียง เป็นต้น

ภาพ 1-3 แสดงการเกิดคลื่นที่รบกวนคลื่นเชือกจากการสับปลายเชือกขึ้นลง
ที่มา : อนุรักษ์สร เหล่าเนตร. 2553. หน้า96

ภาพ 1-3 แสดงการเกิดคลื่นน้ำ

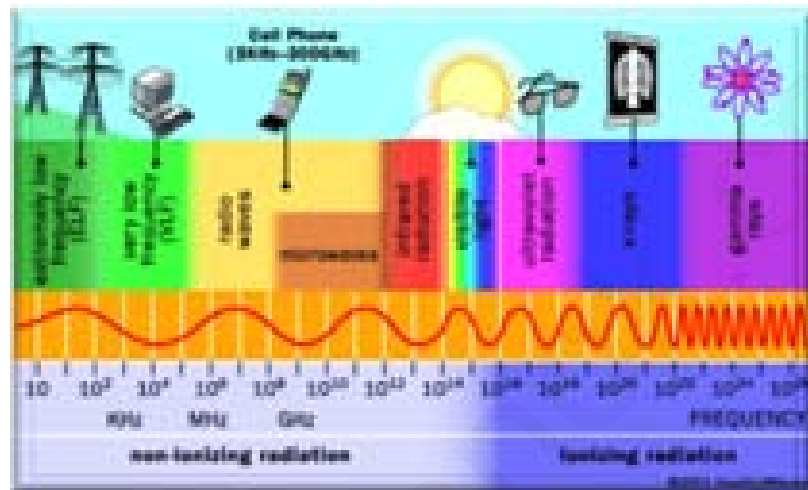
ที่มา : <http://physicsnwm2012.files.wordpress.com/2012/08/0qa.jpg?w=614>

เสียงก็เป็นคลื่นกลนะ

1.2 คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (electromagnetic wave) เป็นคลื่นที่ไม่อาศัยตัวกลาง เช่น คลื่นวิทยุ คลื่นโทรทัศน์ คลื่นไมโครเวฟ คลื่นอินฟราเรด คลื่นแสงคลื่นรังสีอัลตราไวโอเลต คลื่นรังสีเอกซ์ คลื่นรังสีแกมมา

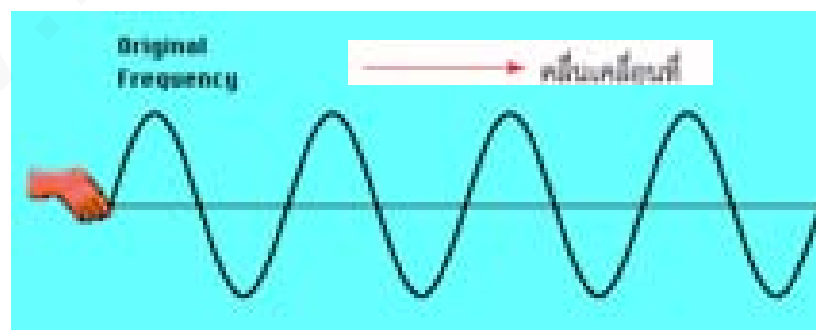

ภาพ 1-5 แสดงคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

ที่มา ; https://wiki.stjohn.ac.th/groups/poly_computer/wiki/96ce1/__.html

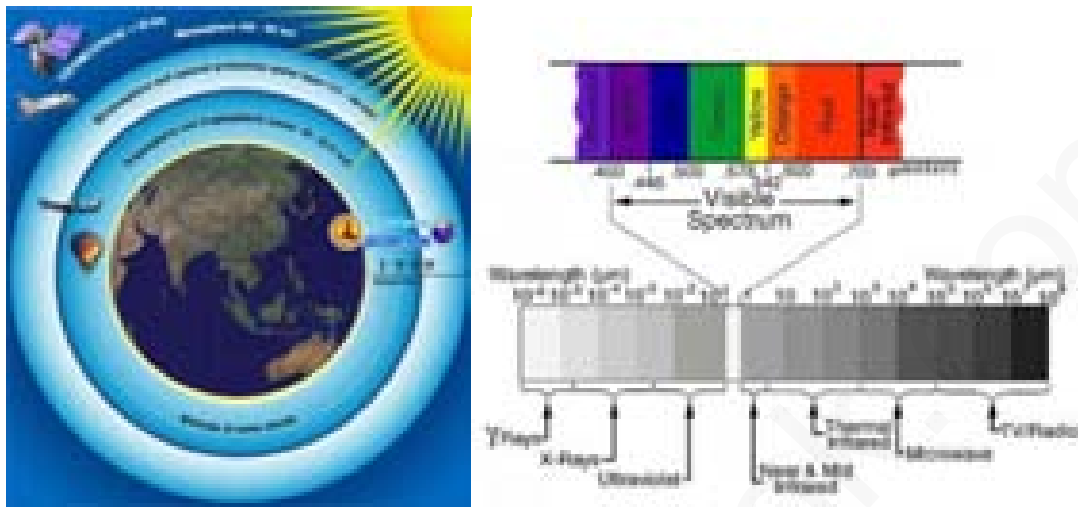
2. การจำแนกคลื่นตามลักษณะการสั่นของอนุภาคตัวกลาง

2.1 คลื่นตามขวาง (transverse wave) อนุภาคตัวกลางสั่นในแนวตั้งฉากกับการเคลื่อนที่ของคลื่น เช่น คลื่นในเส้นเชือก คลื่นแสงคลื่นน้ำคลื่นกลทุกชนิด เป็นต้น

ภาพ 1- 6 แสดงคลื่นเส้นเชือก

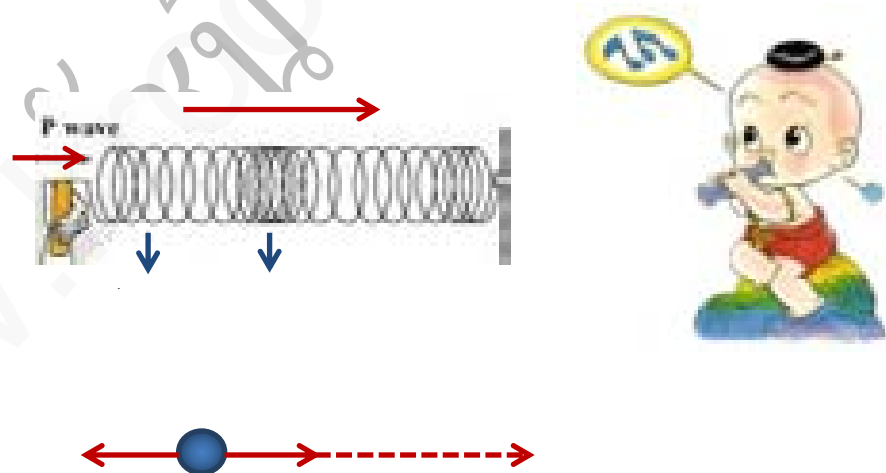
ที่มา : http://kruweerajit1.blogspot.com/p/blog-page_7792.html

ภาพ 1-7 แสดงคลื่นแสง

ที่มา : <http://siripornbeer.blogspot.com/>

2.2 คลื่นตามยาว (longitudinal wave) อนุภาคสั่นในแนวเดียวกับการเคลื่อนที่ของคลื่น เช่น คลื่นเสียงคลื่นที่เกิดจากการอัดและการขยายในขดลวดสปริง เป็นต้น ดังนั้นคลื่นตามยาวทุกชนิด จึงเป็นคลื่นกล

ภาพ 1- 8 แสดงคลื่นกลเป็นคลื่นตามยาว

ที่มา : <https://sites.google.com/site/northfoodd/kartun-dek-thiy>

ลักษณะทั่วไปของคลื่น

คลื่นทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

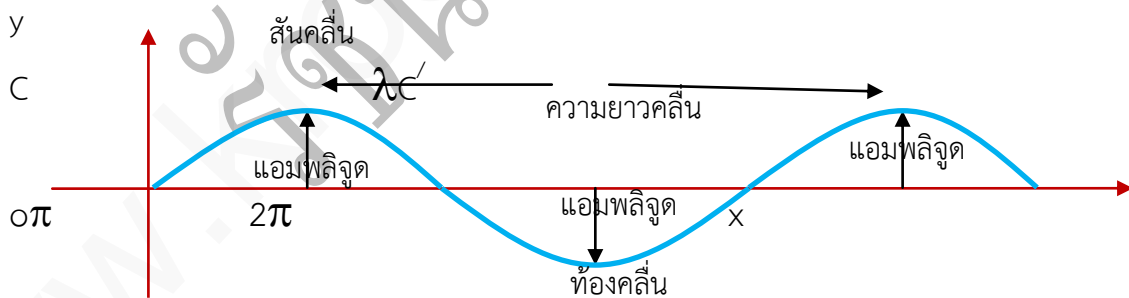
คลื่นตล (pulse wave) คลื่นที่เกิดในเวลาช่วงสั้นๆ ให้ลูกคลื่น 2 – 3 ลูก

ภาพ 1 - 9 แสดงสับัดเชือก ขึ้น-ลง และแนวตั้งฉากกับทิศคลื่นเคลื่อนที่
ที่มา : http://kruweerajit1.blogspot.com/p/blog-page_7792.html

คลื่นต่อเนื่อง (continuous wave) คลื่นที่เกิดขึ้นและแผ่พลังงานออกไป
อย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบของคลื่น

1. สันคลื่น (Crest) คือ ส่วนบนสุดของคลื่นแต่ละลูก
2. ท้องคลื่น (Trough) คือ ส่วนล่างสุดของคลื่นแต่ละลูก
3. ความยาวคลื่น (wavelength; λ) คือ ระยะทางจากสันคลื่นถึงสันคลื่น
4. แอมพลิจูด (Amplitude; A) คือ ระยะที่มีการกระจัดมากที่สุด
5. เฟส (Phase) คือ ค่ามุมที่ใช้บอกตำแหน่งบนคลื่น

6. ความถี่ (frequency;f) คือ จำนวนลูกคลื่นที่ผ่านจุดๆ หนึ่ง ใน 1 หน่วยเวลา
ความสัมพันธ์เป็นดังนี้ $f = \text{จำนวนรอบ/เวลา}$; หน่วย เป็นเฮิรตซ์ (Hz)

$$f = \frac{1}{T}$$

7. คาบ (Period;T) คือ เวลาที่คลื่นเคลื่อนที่ในครบ 1 รอบ
ความสัมพันธ์เป็นดังนี้ $T = \text{จำนวนรอบ/ความถี่}$ หน่วยเป็นวินาที (s)

$$T = \frac{1}{f}$$

8. อัตราเร็วคลื่น (wave speed ; v) คือ ระยะทางที่คลื่นเคลื่อนที่ได้ใน 1 หน่วยเวลา

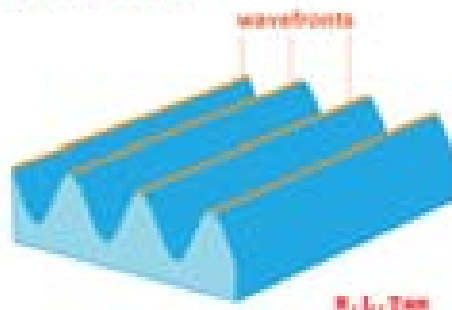
$$\text{อัตราเร็วคลื่น (v)} = \frac{\text{ระยะทางที่คลื่นเคลื่อนที่}}{\text{เวลา}}$$

$$\therefore v = \frac{\lambda}{T} = f \lambda$$

$$v = f \lambda$$

9. หน้าคลื่น (wave front) คือ ตำแหน่งบนคลื่นที่มีเฟสตรงกัน

Wavefronts

ภาพ 1 - 10 แสดงลักษณะหน้าคลื่น

ที่มา : <http://kruweerajit1.blogspot.com/>

เฉลยแบบบันทึกกิจกรรมที่ 1

คำถามก่อนการทดลอง

1. กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

เพื่อศึกษาลักษณะของคลื่นกล

2. การผูกเชือกสีไว้ที่ขดลวดสปริงเพื่ออะไร

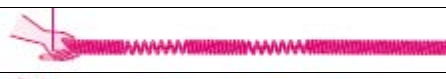

เพื่อให้สังเกตการเคลื่อนที่ของอนุภาคของขดลวดสปริงได้ง่าย

บันทึกผลการสังเกต

กรณีการสับขดลวดสปริงไปมาในแนวราบ

กิจกรรม	สิ่งที่สังเกตเห็น	
	ลักษณะของขดลวดสปริง	การเคลื่อนที่ของเชือก
1. สับขดไปมาในแนวราบ ช้า ๆ อย่างต่อเนื่อง		ซ้าย-ขวาสลับกัน
2. สับขดไปมาในแนวราบ เร็ว ๆ และต่อเนื่อง		ซ้าย-ขวาสลับกัน

กรณีการอัดขดลวดสปริงเข้า-ออกเป็นจังหวะ

กิจกรรม	สิ่งที่สังเกตเห็น	
	ลักษณะของขดลวดสปริง	การเคลื่อนที่ของเชือก
1. อัดสปริงช้า ๆ และต่อเนื่อง		กลับไป-กลับมา
2. อัดสปริงเร็ว ๆ และต่อเนื่อง		กลับไป-กลับมา

คำถามหลังการทดลอง

1. ถ้านักเรียนไม่สับัดขดลวดสปริงไปมาในแนวราบ(ซ้าย-ขวาสลับกัน)นักเรียนสามารถปฏิบัติวิธีอื่นได้หรือไม่เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ นักเรียนสามารถสับัดขดลวดสปริงขึ้นลงไปมาในแนวตั้งแทนการสับัดไปมาในแนวราบแต่นักเรียนจะต้องสังเกตการเคลื่อนที่ของเชือกสีที่ผูกไว้อย่างตั้งใจเพื่อไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อน

2. นักเรียนคิดว่าลักษณะของขดลวดสปริงที่ถูกอัดเพียง 1 ครั้งกับที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่องเหมือนกันหรือต่างกันในลักษณะใด

แนวคำตอบ ลักษณะของขดลวดสปริงที่ถูกอัดเพียง 1 ครั้งกับที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่องแตกต่างกัน กล่าวคือขดลวดสปริงที่ถูกอัด 1 ครั้งเกิดกลุ่มเกลียวสปริงที่ถูกอัด 1 ส่วนเคลื่อนที่ออกไปส่วนขดลวดสปริงที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่องเกิดกลุ่มเกลียวสปริงที่อยู่ติดกันและอยู่ห่างกันสลับกันไปหลายส่วนและเคลื่อนที่ออกไปจากปลายที่ถูกอัด

3. นักเรียนคิดว่าลักษณะของขดลวดสปริงที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่องโดยอัดซ้ำๆและอัดเร็วๆแตกต่างกันในลักษณะใด

แนวคำตอบ ลักษณะของขดลวดสปริงที่ถูกอัดอย่างต่อเนื่องอย่างซ้ำๆและเร็วๆแตกต่างกัน กลุ่มเกลียวสปริงที่อยู่ติดกันมีจำนวนมากขึ้นเมื่ออัดขดลวดสปริงเร็วขึ้น

4. สิ่งที่เคลื่อนที่ผ่านขดลวดสปริงขณะสับัดไป-มาและอัดขดลวดสปริงคืออะไรและขดลวดสปริงทำหน้าที่อะไร

แนวคำตอบ สิ่งที่เคลื่อนที่ผ่านขดลวดสปริงขณะสับัดไป-มาและอัดขดลวดสปริงคือพลังงาน โดยที่ขดลวดสปริงทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดพลังงาน

5. ถ้าสับัดปลายด้านหนึ่งของขดลวดสปริงให้อธิบายว่าพลังงานจากการสับัดจะถ่ายโอนไปยังอีกด้านหนึ่งของขดลวดสปริงได้อย่างไร

แนวคำตอบ เมื่อสับัดปลายขดลวดสปริงพลังงานจากการสับัดจะถ่ายโอนไปยังปลายขดลวดสปริงและถ่ายโอนพลังงานไปยังขดลวดสปริงที่อยู่ถัดไปจากนั้นจะเคลื่อนที่ที่กลับมาตำแหน่งเดิม ส่วนขดลวดสปริงที่รับพลังงานที่ถ่ายโอนมาก็จะเคลื่อนที่ในลักษณะเดียวกับปลายขดลวดสปริงและเป็นเช่นนี้เรื่อยๆไปสำหรับขดลวดสปริงที่อยู่ติดกันทำให้มีการถ่ายโอนพลังงานไปยังปลายขดลวดสปริงอีกด้านหนึ่งได้

สรุปผลการทดลอง

แนวสรุป 1) กรณีการสับัดขดลวดสปริงไปมาในแนวราบ คลื่นบนขดลวดสปริงจะเคลื่อนที่จากปลายที่สับัดไปยังปลายลวดสปริงที่ถูกยึด และจากการเคลื่อนที่ของเชือกสี สรุปได้ว่า ลวดสปริงจะเคลื่อนที่กลับไปกลับมาในทิศตั้งฉากกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่น

2) กรณีการอัดขดลวดสปริงเข้า-ออกเป็นจังหวะคลื่นบนขดลวดสปริงจะเคลื่อนที่จากปลายที่อัดเข้าออกไปยังปลายลวดสปริงที่ถูกยึด และจากการเคลื่อนที่ของเชือกสี สรุปได้ว่า ลวดสปริงจะเคลื่อนที่ไปกลับในแนวเดียวกับทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่น

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง คลื่นและองค์ประกอบของคลื่น

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ (10 คะแนน) ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบเป็นเวลา 10 นาที ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ตัวกลางใดที่คลื่นกลเคลื่อนที่ผ่านไม่ได้
 - ก. แก๊ส
 - ข. ของแข็ง
 - ค. สุญญากาศ
 - ง. ของเหลว
2. เมื่อเกิดคลื่นในตัวกลางใดๆ จะมีผลต่ออนุภาคของตัวกลางในลักษณะใด
 - ก. อนุภาคของตัวกลางจะเคลื่อนที่ตามคลื่นไปด้วย
 - ข. อนุภาคของตัวกลางจะนิ่งอยู่กับที่ไม่มีการเคลื่อนที่
 - ค. อนุภาคของตัวกลางจะแตกกระจายไปในทิศทางต่าง ๆ
 - ง. อนุภาคของตัวกลางจะเคลื่อนที่ตามขึ้น-ลงหรือซ้าย-ขวา แต่ไม่มีการเคลื่อนที่ตามคลื่นไปด้วย
3. สิ่งใดที่บ่งชี้ความแตกต่างของคลื่นตามขวางและคลื่นตามยาว
 - ก. ความถี่ของคลื่นตามขวางมากกว่าคลื่นตามยาว
 - ข. แอมพลิจูดของคลื่นตามยาวมากกว่าคลื่นตามขวาง
 - ค. ความยาวคลื่นของคลื่นตามขวางมากกว่าคลื่นตามยาว
 - ง. การกระจัดของอนุภาคหรือการสั่นของอนุภาคจะมีทิศทางต่างกัน
4. ข้อใดอธิบายความหมายของแอมพลิจูดได้ถูกต้อง
 - ก. ระยะจากสันคลื่นถึงท้องคลื่นของคลื่น 1 ลูก
 - ข. ระยะห่างของคลื่น 1 ลูก ที่วัดจากสันคลื่นหนึ่งไปยังอีกสันคลื่นหนึ่ง
 - ค. ระยะต่ำที่สุดหรือสูงที่สุดของคลื่นเมื่อวัดจากแนวปกติตำแหน่งหนึ่ง ๆ
 - ง. ระยะห่างของคลื่น 1 ลูก ที่วัดจากท้องคลื่นหนึ่งไปยังอีกท้องคลื่นหนึ่ง
5. ข้อใดอธิบายความหมายของคลื่นได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. คลื่นเป็นปรากฏการณ์ของการกระจายของอนุภาคในสสาร
 - ข. คลื่นเป็นปรากฏการณ์ของการสั่นสะเทือนของอะตอมของธาตุ
 - ค. คลื่นเป็นปรากฏการณ์ของการส่งผ่านแรงจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง
 - ง. คลื่นเป็นปรากฏการณ์ของการส่งผ่านพลังงานจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

6. สิ่งใดที่ ไม่ใช่ องค์ประกอบของคลื่นตามยาว

- ก. คาบ
- ข. ความถี่
- ค. สันคลื่น
- ง. ความยาวคลื่น

7. คลื่นน้ำที่เกิดในถาดคลื่นมีความถี่ 5 เฮิรตซ์หมายความว่า ภายใน 1 วินาที จะมีจำนวนหน้าคลื่นเคลื่อนที่ผ่านจุดที่สังเกตจำนวนเท่าใด

- ก. 0.2
- ข. 2.5
- ค. 5.0
- ง. 10.0

8. การทดลองการเคลื่อนที่แบบคลื่นโดยการสะบัดเชือกเป็นดังนี้

- 1) สะบัดเชือกไปมาหลายครั้งด้วยความเร็วสม่ำเสมอและมีช่วงกว้างเท่ากัน
- 2) สะบัดเชือกไปมาด้วยความเร็วเท่ากับข้อ 1 แต่มีช่วงกว้างน้อยกว่า
- 3) สะบัดเชือกไปมาด้วยความเร็วเพิ่มขึ้น แต่มีช่วงกว้างเท่ากับข้อ 1

ผลสรุปข้อใด ไม่ถูกต้อง

- ก. ความยาวคลื่นในข้อ 1 จะสั้นกว่าคลื่นในข้อ 3
- ข. ความถี่ของคลื่นในข้อ 1 จะน้อยกว่าคลื่นในข้อ 3
- ค. ความถี่ของคลื่นในข้อ 1 จะเท่ากับคลื่นในข้อ 2
- ง. แอมพลิจูดของคลื่นในข้อ 2 จะสั้นกว่าคลื่นในข้อ 3

9. ข้อใดคือตัวอย่างของคลื่นตามยาว

- ก. คลื่นแสงในน้ำ
- ข. คลื่นน้ำในถาดคลื่น
- ค. การสั่นของสายกีตาร์
- ง. คลื่นเสียงที่เกิดจากการสั่นของสายกีตาร์

10. ข้อใดเป็นการจำแนกคลื่นตามลักษณะการสั่นของแหล่งกำเนิด

- ก. คลื่นน้ำกับคลื่นวิทยุ
- ข. คลื่นกลกับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า
- ค. คลื่นตามขวางกับคลื่นตามยาว
- ง. คลื่นบนเส้นเชือกกับคลื่นบนขดลวดสปริง

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ 1 ตอบ ค

ข้อ 2 ตอบ ง

ข้อ 3 ตอบ ง

ข้อ 4 ตอบ ค

ข้อ 5 ตอบ ง

ข้อ 6 ตอบ ค

ข้อ 7 ตอบ ข

ข้อ 8 ตอบ ก

ข้อ 9 ตอบ ง

ข้อ 10 ตอบ ค

